

Denken

Maieutiek
Petra Bolhuis
2022-2

3

1

Kant zet de denkende mens centraal

- **Vernunft** = rede => zin en betekenis middels argumentatie. Het is een voortgaand proces, er is geen uitkomst.
- **Verstand** = verstand of intellect => kennis middels bewijskracht. Het goede denken bewijst zich hier middels effectiviteit, pragmatisme.

2

Denken en het Zijn

- Verstand en rede zijn beide nodig, omdat wij niet in het Zijn leven, maar in de zijnden. Die stellen wij ons voor in een metafoor.
- Het spreken heeft metaforen nodig, maar gaat die verwarren met een naderen van het *Zijn van de zijnden*.
- Voor het denken zelf is geen metafoor, het is het enige dat zich aan zichzelf niet als verschijnsel voordoet: het is er slechts als afwezigheid (in de wereld van de zijnden).

3

Betekenisverlening en het Zijn

- De betekenisverlening heeft geen directe relatie met de verschijnselen. Ze trekt zich er juist uit terug.
- De verschijnselen zijn als voorstelling wel deel van haar activiteit.
- Ze leidt niet tot stabiele zekerheden, ze blijft een activiteit die nooit rust.

4

Epistemologie

- Epistemologie = kennisleer Gaat over: Wat kan ik weten? en Wanneer is mijn kennis geldig?
- De vraag wanneer kennis geldig is hangt ook samen met zaken die onderzocht worden in o.a. de neurowetenschappen: Hoe is de relatie tussen informatie uit mijn zintuigen(S) en ervaringen en gedrag (R)? en de psychologie: Waarom neem ik iets als zodanig waar?
- Maar daar gaat het Arendt niet om.

5

Denken als politieke factor

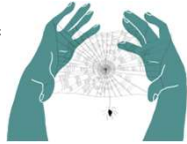
- Door haar eigen ervaringen in Duitsland onder Hitler was denken voor Arendt al een politiek item geworden.
- Door Vietnam werd Arendt ervan overtuigd dat niet alleen onnadenkendheid maar ook slechts het hebben van een **'beeld'** altijd politieke gevolgen heeft. Met een beeld bedoelt Arendt een projectie op basis van een verleden naar een nog oningevulde toekomst toe.
- Young-Bruehl schrijft over denken; "het is een zeer politiek georiënteerd boek dat ik als een waarschuwing beschouw." (Het belang van Hannah-Arendt blz. 103)

6

Contemplatie noch positivisme

Arendt constateert dat de contemplatie lange tijd het denken heeft gekaapt en nu een tegenbeweging is ontstaan die evenzeer het denken kaapt namelijk het positivisme.

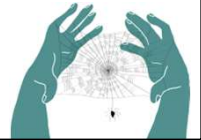
1. "Wat aan zijn eind gekomen is, is het fundamentele onderscheid tussen het zintuiglijke en het bovenzintuiglijke,
2. De opvatting, minstens even oud als Parmenides, dat alles wat niet voor de zintuigen gegeven is - God of het Zijn of de eerste principes en oorzaken (archai) of de ideeën - werkelijker is, meer waar en betekenisvoller dan wat verschijnt, dat het zich niet slechts voorbij de zintuiglijke waarneming bevindt, maar boven de wereld van de zintuigen. Wat "dood" is, is niet slechts de situering van dergelijke "eeuwige waarheden", maar het onderscheid zelf." (37)
3. Het zintuiglijke, zoals ook de positivisten het nog begrijpen, kan de dood van het bovenzintuiglijke niet overleven. Ze citeert Nietzsche; "Wij hebben de ware wereld afgeschaft. Wat is er gebleven? De verschijnende wereld misschien? O nee! Samen met de ware wereld hebben wij ook de verschijnende wereld afgeschaft." (37).

7

Terminologie

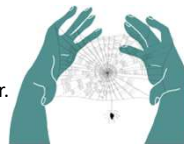
- Fenomenologie als leer van de verschijnselen,
- Authentieke en inauthenticke schijn,
- Zintuigen en het zesde zintuig, ook wel sensus communis genoemd.

8

Authentieke- en inauthenticke schijn

- Er is geen authentieke waarneming (het Zijn achter de verschijnselen bestaat niet)
- Er is zelfs geen authentieke identiteit (het Ik achter het denken bestaat ook niet)
- Er zijn wel verschijnselen; ik denk mijzelf een vaste kern toe omdat ik niet anders kan, ik denk een Zijn achter de verschijnselen omdat ik niet anders kan. Dat geldt voor de wereld, maar ook voor mijzelf als subject. Dit is **authentieke schijn**. Deze is onoplosbaar
- Maar ik kan wel misvattingen over verschijnselen blootleggen en daarmee mijn kennis over de verschijnselen vergroten. Dit is **inauthenticke schijn** en die is oplosbaar.

9

Inauthenticke schijn

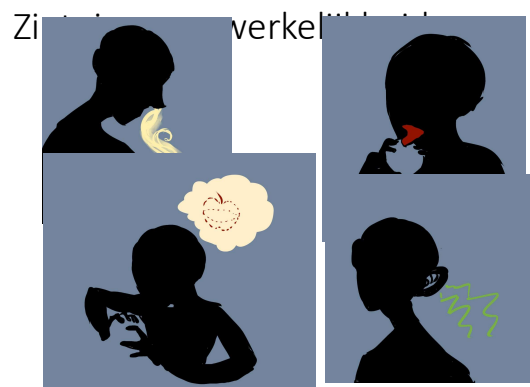

10

Authentieke schijn

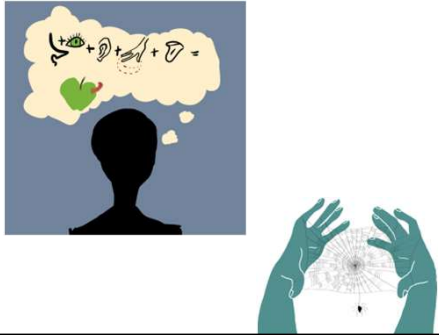

11

12

Sensus communis

13

Sensus communis bij Arendt

Denken gaat altijd solitair aan de slag met wat je ervaren hebt. Ná-denken.

Arendt's grote kritiek op de filosofie is dat de zowel de contemplatieve als de positivistische stroming suggereert dat je nu klaar bent. Het subject 'weet'.

Arendt vindt dat niet:

1. Het is een doorgaand proces,
2. Je kunt het niet alleen.

14

Sensus communis en smaak en de anderen

Een voorbeeld van Coen Simon over zijn dochter die hem havermout ziet eten legt prachtig uit hoe dit werkt.

Coen Simon, Oordeel zelf 2017. Blz. 11 t/m 14

15